

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 19.

Lýsingarpris fyri þetta hefti: 30 øyr. á forðuni,
20 øyr. á 2. og 4. síðu. Við stórti lýsingum fæst
avstáttur í prísinum.

Tirsdag hin 10. mai 1932.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasnarráðnum
og skrivstovuni. Telf. 143.

6. árg.

Atsókn móti Fraklands presidenti.

Radio-lurtarar hvukku við friggjadagin við at hoyra, at presidenturin í Fraklandi, Paul Doumer, hevði verið úti fyri einari ræðuligari atsókn av einum keisara-russara, ið skeyt 4 revolveraskot eftir honum í heilt stuttum máli. Presidenturin smali og var vitleysur við tað sama, og var koyrdur á sjúkrahús. Tað stendur um lívið hjá honum, men hann skal kortini hava haft sitt skil einstakar lotur.

Atsóknarmaðurin, ein Russur, sum tað eydnaðist at handtaka, hevur í mong ár verið gestur í Fraklandi. Hann sigur seg at hava ætla hevnd yvir presidentin, tí Frakland ikki royndi at seta hitt reyða stýrið frá ræðinum í Russlandi.

Sum so mangir aðrir, bæði av „Zar“-slagnum og øðrum, ið hoyra til tað ræðuliga harkaliðið, ið fyrr raddi í Russlandi, hevur atsóknarmaðurin haft sitt heimili í Fraklandi. Og her er takkarlónin. Hann vildi myrða Fraklands president.

Stauning om Situationen.

Ved Majdemonstrationen i Fælledparken holdt Statsminister Stauning følgende Tale:

Det er en mørk og ond Tid vi oplever. Siden Krigen udbrød i 1914 har Verden været som en sydende Kedel. Vaabnernes Krig, der var Kapitalismens Værk, efterfulgtes af den økonomiske Krig, hvori økonomiske Magtgrupper bekæmper hinanden — paa Folkenes Bekostning. Og Tilstanden synes at have kulmineret i det sidste Aarstid, hvor det har været som om alle onde Kræfter er sluppet løs — lige til de sidste Dage, da Lapponænder i Danmark har fremtvunget en ødelæggende Konflikt, som kan forvolde uhyre Tab langt ud i Fremtiden.

Det er haarde Provelser Landet skal igennem, og det er i høj Grad Arbejderklassen, der er paa Prove. Det gælder nu mere end nogensinde om Troskab, om Sammenhold. Det er nu mere end nogensinde Arbejdernes Troskab mod Organisation og Parti, som er det første fornødne, hvis vi ikke skal priggive Arbejderklassen til Nedskæring og Tilbageskridt, saaledes som det er alle reaktionære Bevægelseres Maa!

Ude fra Verden kommer til os Efterretninger om Vildskab

og Bevægelse i Strid med den demokratiske Ide om Folkets Selvstyre, som har været Maalet for vor Fremrykning igennem to Menneskealdr. Vi mødes af Efterretninger om Diktatur, om Fascisme, om Voldregimente med Drab og Mord, og vi ser hvorledes disse Bevægelser rejser Hovedet ogsaa her baaret frem af Geldshyrden paa Landbruget og den forførende Arbejdsløshed og dermed følgende Nød.

Men Maalet for Landbrugernes Sammenslutning og Resultatet af andre Bevægelser, som bruger Vold og Undertrykkelse til Propaganda, er Ødelæggelse af den sunde Arbejderbevægelse, af den Kultur, der er groet frem ved vore Organisations Virksomhed, Ødelæggelse af det, der er vundet af økonomiske og sociale Fremskridt igennem to Menneskealdres Arbejde, gennemført ved store Ofre af den arbejdende Befolkning.

Dette er der Grund til at huske i Øjeblikket, hvor Lederne af Landets Flæskeproduktion har kastet Slagterierne ud i en Konflikt, som kun kan afstedkomme Ødelæggelse for den Eksport til de udenlandske Markeder, som ellers er af stor, ja af ganske afgørende Betydning. Men denne Konflikt er kun en enkelt Udlober af den Kamp, som for Øjeblikket foregaar.

Vi oplever en økonomisk Krise af forførende Omfang. Betalingsvanskeligheder for Tyskland, Guld-Opsamling i Frankrig, Mangel paa Guld i England og lignende Forhold i andre Lande her medført en Krise af et Omfang, som vi ikke for har oplevet. En Følge af Krisen er Arbejdsløsheden — 20 Millioner i Europa og Amerika. En Arbejdsløshed, som bringer Nedgang i Købeevnen og derfor Indskænkning i Produktionen, med ny Forøgelse af Arbejdsløsheden.

Men i Danmark har vi ikke blot Arbejdsløshed. Vi har ogsaa Landbrugskrise — og det sande er der i Klagerne over Krisens Virkninger, at vi oplever lave Priser paa Landbrugsprodukter Smør og Flæsk — saa lave, at vi skal tilbage til min Barndom for at finde Lighedspunkter. Over for Landbrugs-krisen har vort Parti indtaget en anden og mere passende Stilling end den Venstre indtog, da en Række Industri-er for nogle Aar siden var i Færd med at gaa til Grunde. Vi har ogsaa gennemført en storstilet Kriselovgivning, der stillede Midler til Raadighed baade for Landbruget og for de Arbejdsløse.

16 Millioner Kr. er gaaet til Krisenunderstøttelse for Arbejdsløse og 33 Millioner Kr. som Hjælp til Landbruget. Venstre har indtaget den ejendommelige Stilling, at Partiet ikke vilde forhandle om disse for Land og Befolkning vigtigste Sager.

Venstre har blot stillet Krav om Skattefrihed og Nedskæring. 33 pCt. Nedskæring var Landmændenes Fordring, som Madsen-Mygdal siden har ført frem, selv om han ikke har været at nævne dette Tal og ikke har evnet at forklare, hvorledes Nedskæringen skulde praktiseres.

Vi kender imidlertid Fremgangsmaaden, og vi kender derfor ogsaa, hvad Programmet er, hvis den nuværende Regering gav Plads for Venstre. Fremgangsmaaden i Nedskæring af Løn og sociale Udgifter, medens ingen vover at røre ved Husejle og andre Ydelser til Kapitalmagten. Det er Arbejderne, der skulde betale et saadant Gilde, hvilket i de sidste Dage er besluttet ved Slesbørs Bestræbelser for at faa et Tilleggs-Embete til 36,000 Kr. aarlig.

Vi har modsat os denne Fremgangsmaade. Vi har søgt at hjælpe over for de Trængende og at skaffe Arbejde til Formindskelse af Arbejdsløsheden, og vi ved, at Regeringens Forbliven er Betingelsen for at afværge den Plyndring af Underklassen, der er Madsen-Mygdals eneste Anvisning.

Vi maa ønske, at Krisen imødegås ved Bestræbelser for at formindske Arbejdsløsheden og til Midlertidighed af de haarde Vilkaar, hvorunder Landbefolkningen virker.

Vi har anvist Vejen til en Nedskrivning af Gælden paa Landbruget som den Vej, der virkelig kan bevirke en Forbedring, og vi har anvist en effektiv Indskænkning af Arbejdstiden, ned til 40 Timers Uge eller til 6 Timers Arbejdsdag, som det Middel, der effektivt kan formindske den Arbejdsløshed, som er Tidens store Ulykke. En Ulykke, der i alle Henseender virker ødelæggende i vort Samfund. Det er Majdagens Løsen — Kamp for Arbejdets Fordeling til alle, der vil og kan arbejde, og Hjælp til alle, der er ramt af Krisen i By som paa Land.

Store Vanskeligheder har optraadt sig, og det var naturligt, om hele Folket samlede sig om den Løsning og Opgaverne, som er mulig. Vi har savnet den Samfundsfolelse, som fælles Skibbrud har Krav paa, og vi har navnlig set Venstre i Modsetning til det Arbejde, der er

nødvendigt for at føre Land og Folk igennem Tidens Brænding.

Vort Pengevæsen og vor Udenrigshandel, der er af saa stor Betydning, har vi maattet underkaste en virksom Kontrol og Regulering. Det strider vistnok mod gamle kapitalistisk-liberalistiske Teorier, men det er en Nødvendighed, hvis man vil klare sig igennem den økonomiske Krig, som nu raser over det meste af Verden.

Under disse alvorlige Forhold kommer Lockouten i Slagterierne som et Kolleslag imod Samfundet. Denne Konflikt virker til Svækkelse for Landets Eksporthandel og Ødelæggelse af Forholdet til England, som i lang Tid har beskæftiget baade Regering og Handelsorganisationer. Det er uforstaaeligt, at Lederne for det store Landbrug vover at gøre et saadant Eksperiment i en Tid som den nuværende, og det vil aldrig kunne tilgives, at Erhvervet uden fornøftigt Formaal udsættes for den Rystelse, som Konflikten medfører.

Man maa vente, at denne

Konflikt snart afsluttes, thi den er den højeste Grad af Galskab, som et Erhverv kan udøve imod Landets Interesser, og den er, som alle forstaa, mere et Forsøg paa at føre et politisk Slag end den er af saglig Karakter. Det er en Selvfølge, at denne Konflikt følges med Opmærksomhed, og det kan blive nødvendigt for Lovgivningsmagten at gribe ind, hvis Landets Velfærd trues alvorligt. Landmændene synes ude af Stand til at forvalte de store Lands-Interesser, og det synes derfor rimeligt at overveje, om Nationen bør overtage de for Landet saa vigtige Eksportforhold, som her er at varetage.

Paa Majdagen bør vi samles om Dagens Krav — Fred og Arbejde.

Vi vil staa sammen i Kampen for Arbejderklassens Interesser, og vi vil holde ud til den store Kamp for Landstingets Erobring for Demokratiets Føreskab i det politiske Liv, for Arbejderklassens Rejsning imod Diktatur og Faamandsvalde for Folkestyre og Frihed.

Op mod Varefordyrelse og Husmodermagelighed gennem Køberkultur og Forbrugsorganisation.

Den store Avance skyldes uheldig Fordeling af
Indkøbene og de altfor mange Detailhandlere.

Hvorledes skal man komme Varefordyrelser til Livs? —
Gennem Forbruger-Organisationer.

Interview med Docent Dr. phil. Lando ved Handelshøjskolen.

Ved De samvirkende Hus-holdningsforenings Formands-møde forleden holdt Docent, Dr. phil. Lando fra Handelshøjskolen i København et Foredrag om et interessant Emne, nemlig: Er Varefordelingen dyrere end Fremstillingsprisen?

Docenten besvarede Spørgs-maalet med et absolut: Ja! og redegjorde dernæst nærmere for Aarsagerne.

Varepriser og Avancespørgs-maal følges altid med levende Interesse af to Grupper i Samfundet, nemlig Producenten og Forbrugeren.

Maaske er Producenten mest interesseret, fordi han kender sin egen Salgspris og Salgsprisen paa Varen, naar den ligger i Butikssvindet. Og han studser over den voldsomme Stigning.

Spørgsmaalet fortjener i det hele taget en nærmere Belysning og vi har derfor henvendt os til Docent Lando, der beredvilligt stiller sig til Raadighed for et Interview.

Hvad Slagteren betaler for
Kødet, og hvad han sælger
det for.

— Jeg har, siger Docenten paa vort Spørgsmaal, i en halv Snes Aar interesseret mig levende for Avancespørgsmaalet, fordi jeg mener, at her trænger en vigtig Opgave sig paa til Løsning.

Producenten vil absolut blive forbavset naar han anstiller en Sammenligning mellem den Pris, han faar for sin Vare, og den, Kunderne maa betale for samme Vare hos Detailisten. For langt de fleste Vares Vedkommende kan man sige, at det er dyrere at sælge dem end producere dem. Jeg skal gerne nævne Dem et Par Eksempler. Paa Københavns Kvægtorv betales der i Januar 1932 28 Øre pr. kg af 1. Kvalitet af unge Køer i levende Vægt. I Butikkerne var Gennemsnitsprisen for Forkod 117 Øre pr. kg. for skært Kod 216 Øre pr. kg. og for Filetter betales 400 Øre pr.